

år sedan. Nu tjänar han mer på vinden än på mjölken från sina 140 kor.

med oljeberoendet

öns behov och dessutom bli så stor, att den mer än väl motsvarade energiförbrukningen för alla transporter på ön samt till och från den.

Åtta år senare har allt genomförts.

– Och det har blivit en ekonomisk vinst för Samsø, betonar Søren Hermansen.

– Lönerna på ön är inte höga. Om vi kan ta till vara de energikällor som finns här i stället för att köpa olja, gynnar det oss. Vi slipper att pressas av ökande energikostnader och kan i stället få betalt för vår ström.

Satsade pengarna rätt

Vi far ett stycke över den låga ön, där himlen möter havet, nästan var man än befinner sig. Det tar inte lång tid, innan vi är hemma hos lantbrukaren Erik Andersen.

I en miljö så dansk man kan tänka sig med en stilla damm kantad av korsvirkeshus tar han emot i sin ladugård.

Korna är fortfarande i december ute på bete men så är årets höst kanske den varmaste på flera tusen år. Ändå står en liten maskin i

ladan och producerar foder till djuren. Som biprodukt.

– Egentligen pressar den raps till rapsolja, säger Erik Andersen och doppar ett finger i en tank och smakar av.

– Det här kör jag bilen och traktorn på. Restprodukten från pressningen är proteinrik och något som korna tycker om.

På ladugårdens tak har han solfångare och i husets pannrum står en pelletspanna som tar vid, när solvärmern inte räcker.

– Jag har inte gjort det här av ekonomiska utan av ideologiska skäl, säger Erik Andersen med eftertryck.

Och då ska man veta, att han också har köpt en gammal avfallsdeponi för att utvinna biogas att driva elgeneratorer med och att han förbereder en tapp för rapsolja.

Det finns de som tjänar bra på öns energi-

omställning. Jørgen Tranberg är en av Samsøs storbönder. Han såg möjligheterna, när Samsø hade vunnit EU:s energitävling.

– Då fick jag chans att bygga en vindmølla.

Den kostade sex miljoner. Men pengarna var rätt satsade, säger Jørgen Tranberg.

Senare fick han köpa ett halvt vindkraftverk till havs.

– Vi är stolta över våra möllor och våra fjärrvärmeverk, säger Jørgen Tranberg. Och när oljepriserna stiger, skrattar vi. Likaså när ni svenskar stänger kärnkraftverk.

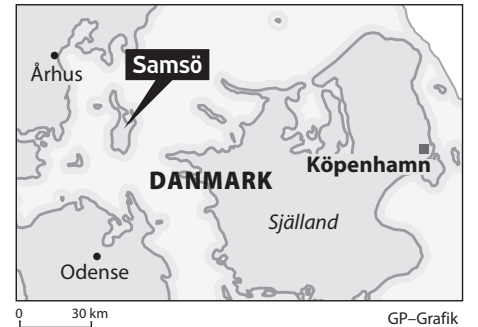
– Jag tjänar mer på möllorna än på mjölken från gårdens 140 kor, medger storbonden.

Samsøs el räcker till öns eget behov men täcker också mer än väl den energi som behövs för alla öns transporter. Öns rena el ska få räknas av mot smutsiga, fossila bränslen till

”När oljepriserna stiger, skrattar vi. Likaså när ni svenskar stänger kärnkraftverk”

JØRGEN TRANBERG

SJÄLVFÖRSÖRJANDE Ö

Samsø

■ Samsø ligger i Kattegatt mellan Jylland och Sjælland. Ön är 26 km lång och sju km bred. Ytan är 114 kvadratkilometer. På ön finns 4 300 bofasta personer. Sommartid ökar befolkningen till bortåt 30 000.

■ Liksom i attraktiva, svenska kustområden driver sommargästerna upp fastighetspriserna men lämnar husen mörka under vintern.

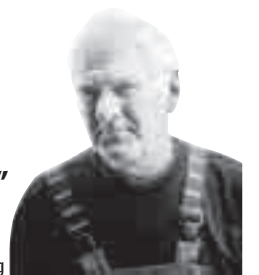
■ Den låga öns högsta punkt når drygt 60 meter över havet. Naturen är mjukt böljande med åkrar, betesmark och skogsdungar. Sandstränder finns runt hela ön.

■ Jordbruk är den dominerande näringen.

■ 1997 tog en ingenjör från Århus initiativet till att Samsø skulle delta i en tävling bland danska ö-kommuner om att på tio år bli självförsörjande med energi. Samsø vann och 1998 kom projektet igång.

”Det betyder mycket, att vi kan vara självförsörjande när vi går i pension”

Erik Andersen, bonde på Samsø som satsat på miljöriktig energi mer av ideologiska än av ekonomiska skäl.

ENERGISATSNINGEN OMFATTAR:

- Elva 1 MW vindkraftverk på land. I drift år 2000.
- Tio 2,3 MW vindkraftverk till havs. Bland de största i världen när de togs i drift 2003.
- Fyra fjärrvärmeverk som hittills har ersatt 1 000 oljepannor. Verken eldas med biobränsle från ön. Tre av dem med halm som bönderna får betalt för.
- Odling av energigrödor, bland annat elefantgräs, vinbärsbuskar och raps.
- En solfångarpark kombinerad med ett av fjärrvärmeverken.
- Solceller för elgenerering.
- Värmepumpar.
- En anläggning för framställning av vätska till fordonsbränsle med hjälp av el från öns anläggningar.
- 440 miljoner har investerats i hållbar energi på Samsø.
- Satsningen har under de åtta åren sedan starten givit cirka 30 arbetstillfällen.
- Anläggningarna ägs av Samsøbor, kommunen, andelsföreningar, investeringsföreningar och företag.

öns bilar, traktorer och tre färjor, är tanken.

Så länge man inte resonerar likadant överallt, kan ekvationen gå ihop. Men de verkliga utsläppen från Samsøs bilar och båtar finns kvar.

– Jo, medger Søren Hermansen, men vi gör vad vi kan.

– Raps kan användas till bränsle och inom kort börjar vi bygga en anläggning där väte ska framställas ur vatten med hjälp av ström från öns anläggningar. Väte som ska bli bränsle till en demonstrationsbil.

Då finns det åtminstone en koldioxidfri bil på Samsø.

I verkligheten.

Text: CG CLAESSE

031-62 41 25 cg@gp.se

Bild: JOHANNA WALLIN

031-62 40 00 johanna.wallin@gp.se

►►► LÄS MER

Så tänker miljöministern ta itu med de svenska koldioxidutsläppen. Se följande uppslag.